

HARJAKANKAAN KYLÄSUUNNITELMA 2006 – 2013

Harjakankaalla 30.10.2005

Olavi Koskela, puh. 040 5232 276

Kyläseuran puheenjohtaja

HARJAKANKAAN KYLÄSUUNNITELMA

KYLÄN KUVAUS	5
KYLÄN HISTORIA	6
KYLÄMAISEMA.....	8
NÄHTÄVYYDET.....	8
TOTEUTETUT HANKKEET	9
KYLÄKYSELY	9
<i>Minkälaisena näet Harjakankaan tulevaisuuden?</i>	<i>9</i>
NELIKENTTÄANALYYSI	10
<i>Vahvuudet</i>	<i>11</i>
<i>Mahdollisuudet</i>	<i>11</i>
<i>Heikkoudet</i>	<i>11</i>
<i>Uhat</i>	<i>12</i>
KUNNAN KANSSA NEUVOTELTAVIA KEHITTÄMISKOhteITA	12
TULEVIA HANKKEITA.....	12
KYLÄN TULEVAISUUSNÄKYMÄT VUONNA 2013.....	12

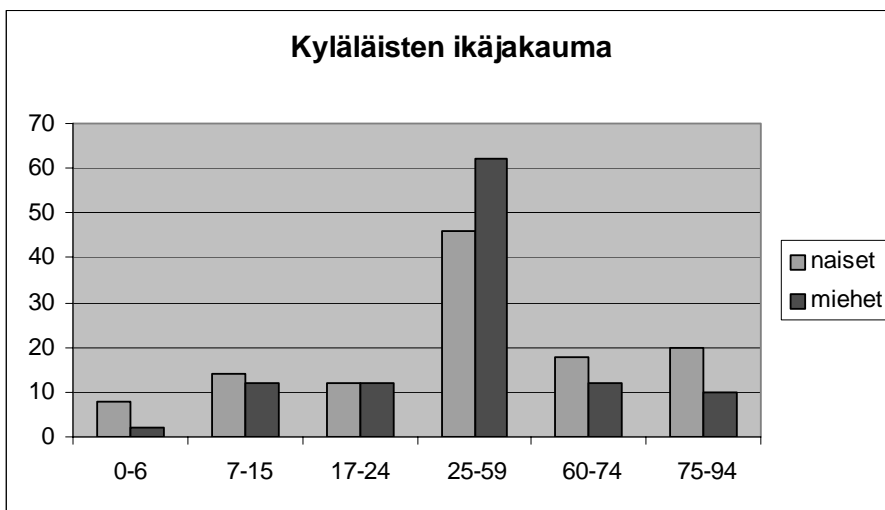
Kylän kuvaus

Harjakankaan kylä sijaitsee kunnan keskustaajaman välittömässä läheisyydessä, merkittävällä pohjavesialueella. Kunnan keskustasta tultaessa kylän voidaan ajatella alkavan Svensbergin kiviaidasta ja päättyvän jättiläismäiseen kivenlohkareeseen Rudanmaan kylän rajalla. Kylätalolta on matkaa kunnan keskustaan 7 km ja kyläkoululta 8 km.

Svensbergin kiviaitaa on ollut alun perin noin 850 metriä ja sitä on rakennettu muun muassa hätäaputyönä 1860-luvulla. Kylän etelärajalla, Hosiojärven puolivälissä, on myös mielenkiintoinen neljän "valtion" rajapyykki (Ulvila, Kullaa, joka liittyi Ulvilaan v.2005, Noormarkku ja Pori).

Kylällä on asukkaita n. 240 ja asuttuja kiinteistöjä n. 80. Kesä-asukkaita kylällä on runsaasti, vaikka rantatontteja ei paljon löydykään. Harjakangas on suosittua asuinalueetta ja tänne on yhä enenevässä määrin muuttamassa nuoria lapsiperheitä.

Harjakankaalla on toimiva 6-luokkainen kyläkoulu, jossa on oppilaita vajaa 20. Vakinaisia opettajia koululla on kaksi ja oma keittiö työllistää yhden keittäjän. Koululla toimii myös pienimuotoinen lainausasema.

Kylätalo sijaitsee aivan kylän keskustassa. Taloa vuokrataan erilaisiin tilaisuuksiin ja juhlapitopalveluun. Salissa on tilaa max. 80 ruokailijalle. Kylätalon piha-alueelle on rakennettu tilava grillikatos, joka lisää talon viihtyvyyttä varsinkin kesäaikaan. Vuonna 2002 talon välittömään läheisyyteen rakennettiin 1,5 km pitkä, valaistu pururata.

Kylältä löytyy myös yrittäjyyttä. Suurimmat työllistäjät ovat palvelukoti Hopeaharju, joka työllistää noin 10 henkilöä ja Porin vesilaitos, jossa on 12 työntekijää (yksi Harjakankaalta). Lisäksi kylällä on koneurakoitsijoita, kuorma-autoilijoita, taksi, puusepänerverstas,

hirsiveistäjä, kirvesmiesurakointia, ompelimo, kiinteistöpalvelu, kennelyrittäjä sekä tietysti maatalousyrittäjiä (muutama karjatila).

Yksi Harjakankaan kesäasukkaista on taiteilija, puuveistosten osaaja Antero Ronkainen, joka on lahjoittanut kylätalolle yhdestä puusta (lehtikuusi) veistetyin viisaiden pölköjen kotipesä-patsaan. Pölkö tarkkailee kylätalon toimintaa myös talon sisätiloissa. Pölkö veistettiin palaneen talon raunioista löytyneestä hirrestä.

Kylällä toimii aktiivinen kyläseura vuonna 1920 perustetun Harjakankaan maamiesseuran alaosastona. Muita kylällä toimivia yhdistyksiä ovat 4H -kerho ja koulun vanhempainyhdistys. Kylätalolla järjestetään naisten jumppatunti kerran viikossa ja myös 4H -nuoret kokoontuvat kylätalolla kerran viikossa.

Kyläläisten suuri voimainponnistus on ollut kylätalon rakentaminen "kahteen kertaan". Alun perin kylätalo kunnostettiin vanhasta vuonna 1918 valmistuneesta alakoulu-rakennuksesta. Kylätalon juhlat avajaiset pidettiin syksyllä 1998 Noormarkku-viikolla. Kunnostettu kylätalo paloi käyttökelvottomaksi juhannuspäivien välisenä yönä v. 1999. Kyläläisiltä löytyi kuitenkin vielä voimia ja mahdollisuuksia, joten kylätalo rakennettiin entiselle paikalleen entistä ehompana.

Kylän historia

Harjakankaan maamiesseura perustettiin vuonna 1920. Tuolloin seuran toiminta keskittyi erilaisten koneiden ja laitteiden vuokraukseen jäsenistölle (kylvökoneita, jyriä, kultivaattori, piennaraura, raivaussaha, reppuruisku). Tänä päivänä vuokraustoimintaa ei enää ole, mutta rekisteröitynä yhdistyksenä maamiesseura osti tontin, jolla kylätalo sijaitsee. Seura omistaa myös kylätalokiinteistön.

Harjakankaalla on ollut vuosikymmenien varrella kymmenkunta kuorma-autoilijaa, useita taksiryttäjiä sekä seppä, jolla oli myös kanala. Sirkkelisahoja oli kaksi ja pärehöyliä kolme. Viljat saatiin korjattua, kun Ahlströmillä oli iso harjavaltalainen tappuri ja kyläläisillä yhteinen onkapannu. Myöhemmin tulivat sähkömoottorit ja elonkorjuuaikaan heikko sähkö ei riittänyt muuhun käyttöön. Sotien aikaan Harjakankaalla oli kahvila ja kolme kauppa. Aikakirjojen mukaan ensimmäinen kauppa toimi jo 1800 -luvun loppupuolella, kauppiaana Juho Edvard (Eetu) Huhtala. Myös hiilen- ja tervanpoltto olivat aikoinaan merkittävässä asemassa. Se oli aikaa, jolloin lähialueiden ruukeilla oli tuotteille suurta kysyntää.

Joka talossa oli karjaa, kunnalliskodillakin. Kunnalliskodin neljällä hevosella aurattiin ja lanattiin Laviaan menevä tie vielä sotien jälkeenkin. Ikaalisista lähtenyt vanha talvitie kulki Harjakankaalta Ruosniemen kautta Poriin. Puhelinkekus oli Yrjö Teräksellä kymmeniä vuosia. Vuosina 1932-36 kylällä toimi toinenkin koulu vuokralaisena Valtosen talossa. Lisäksi Kivirannan kullalla toimi koulu 1950-luvun puoliväliin asti. Nykyinen Harjakankaan koulu aloitti toimintansa vuonna 1936.

Syksyllä 1953 Harjakankaan koululla oli oppilaita lähes 50, osa oppilaista oli Kullaan Paluksen kylästä, Lahnajärven kullalta. Kullaalaisten vanhemmat joutuivat maksamaan lukukausimaksua Noormarkun kunnalle. Linja-autovuoroja kulki tuolloin vielä useita päivässä. Koululaiset käyttivät linja-autoa koulumatkoillaan vain huonojen kelien aikaan. Vuonna 1959 koulun seitsemännellä luokalla oli oppilaita enää 3. Lahnajärven kulla eli Noormarkun Palus (osa Kullaan Paluksen kylästä) siirtyi Noormarkun kunnalle 1.1.1971.

Koululla järjestettiin joka vuosi äitiinpäiväjuhlat. Juhlaa varten koululaiset keräsivät taloista maitoa, voita, munia, rahaa ym. Opettaja laati keräyslistan niin, että lapset joutuivat käymään heille oudoissa taloissa. Näin lapset tutustuivat paremmin omaan kyläänsä.

Vuonna 1915 rakennetun kunnalliskodin lisäksi Harjakankaalla oli lastenkoti, joka toimi sotien jälkeen kulkutautisairaalaana. Talo purettiin 1950-60 luvun vaiheilla. Kunnalliskodin toiminta loppui vuonna 1988.

Purettu lastenkoti

Vielä 1950-luvulla Harjakangas oli kaunis harju ja tie kulki keskellä harjua suoraan Paluksen suuntaan. Ison mäen päällä oli kaksi kauppa, yksityinen Seppälä ja Osuuskauppa Kalliopohja. Harjulla oli myös saha ja nuorten suosima tanssipaiikka. Ennen sotia nuorten tanssipaiikkana toimi VPK:n suuli (VPK perustettu 1930-luvulla). Viikonlopputanssit jatkuivat, kun vuonna 1947 paikalle tuotiin Musasta saksalaisten parakki. Paikan nimeksi tuli Mäntymaja. Harjakankaan iso ahde toimi ennen vanhaan laskettelupaikkana laskiaisena ja muulloinkin. Myöhemmin TVH pakkolunasti Mäntymajan tontin soran ajoa varten. VPK lakkautettiin vuonna 1989.

Porin vesilaitos tuli Tyvijärven rantaan v. 1978. Koepumppaukset oli aloitettu jo vuonna 1967. Rautatie kulki Harjakankaalla Svensbergille asti. Sitä myöten kuljetettiin santaa. Veturinkuljettaja ja lämmittäjä olivat Kivennavalta. Svensbergin kuuluisista kiviaidoista osa on viety Poriin Kiertokadun pohjustukseksi. Onpa Harjakankaalla tehty pilkkeitäkin. Siirtolaisten myötä alettiin valmistaa sivuasioilla varustettuja korkeanokkaisia rekiä.

Harjakankaan valssi (sanat Marita Ihanakangas, sävel Leo Ihanakangas)

Vieläkö muistatte entistä aikaa, huolet ja murheet ei painaneet lainkaan.
Vieläkö muistatte lämpöiset kesät, lumiset talvet ja lintujen pesät.

Vieläkö muistatte isäinne jutut, oli taistossa mukana ystävät ja tutut.
Sai kylämme nimensä historiaan, muistomerkkiä nuoremmat vaalia saa.

Vieläkö muistissa sekin aika, kun soi Mäntymajalla valssin taika.
Siellä moni rakkaus alkunsa sai, kesti elämän loppuun, tottakai.

Vieläkö muistatte Veeran ja Urhon, Salosen Taimin ja kaurapuuron.
Puolukkaretket ja hiihtokilvat, aapiskirjan ja talviset illat.

Vieläkö muistatte ajan armaan, on siitä vuosikymmenet jo varmaan.
Harju oli kaunis ja koskematon, nyt koko komeus poissa on.

Vieläkö muistatte Niinin ja Paulin, Liljan Teuvon ja Teräksen Aulin.
Signen ja Viljon seitsemän lasta, oli se touhua melskettä vasta.

Vieläkö muistatte Huhtalan Vihtorin, hänestä vois laulaa vaikka pidemmältikin.
Vihtori hattunsa aina sotki, kun sussu häntä niin kovasti potki.

Vieläkö muistat kun kaupasta sait karamellin, kun äitisi ostokset hait.
Yhä vieläkin kaihoten muistelen, oli kylässämme kauppoja kolmekin.

Vieläkö muistatte kunnalliskodin, Cecilian, Veikon ja jouluisen tovin,
jonka vietimme laulaen, leikkien, jouluista tunnelmaa etsien.

Vieläkö muistatte ajan sen, kun Pori teki kyläämme vesilaitoksen.
Olutta sai kylämme kaupoista vuoden kuusyhdeksän alusta.

Vielä olis aiheita laulua jatkaa, vaan aika on tehdä nykyistä matkaa.
Jos lauluni mieleenne muistoja toi, tätä joku vielä jatkaakin voi.

Kylämaisema

Kylän asutus on painottunut kylää halkovan Laviantien varteen, muodostaen tiiviin nauhan tien molemmin puolin. Nimensä mukaisesti Harjakangas on harjumaista aluetta, maisemaa hallitsevat pellot ja metsät. Kylältä löytyy useita entisiä soranottoalueita, jotka omalta osaltaan hallitsevat nykyistä kylämaisemaa.

Harjumaisema on merkittävästi muuttunut ajoista, jolloin Lehtikankaan kiveltä näkyi Porin paperitehtaan piiput.

Nähtävyydet

- Harjakankaan taistelun muistomerkki
vapaussodan taistelu käytiin pääsiäisaattona 29.-30.3.1918. Valkoisia kaatui 22, haavoittui 62, katosi 5. Punaisia kaatui tai haavoittui n. 300. Nämä taistelut olivat Satakunnan rintaman kovimmat.
- Lainamakasiini
siirretty kylän keskustaan vastapäätä Hopeaharjun Palvelukotia Noormarkun kirkon läheisyydestä

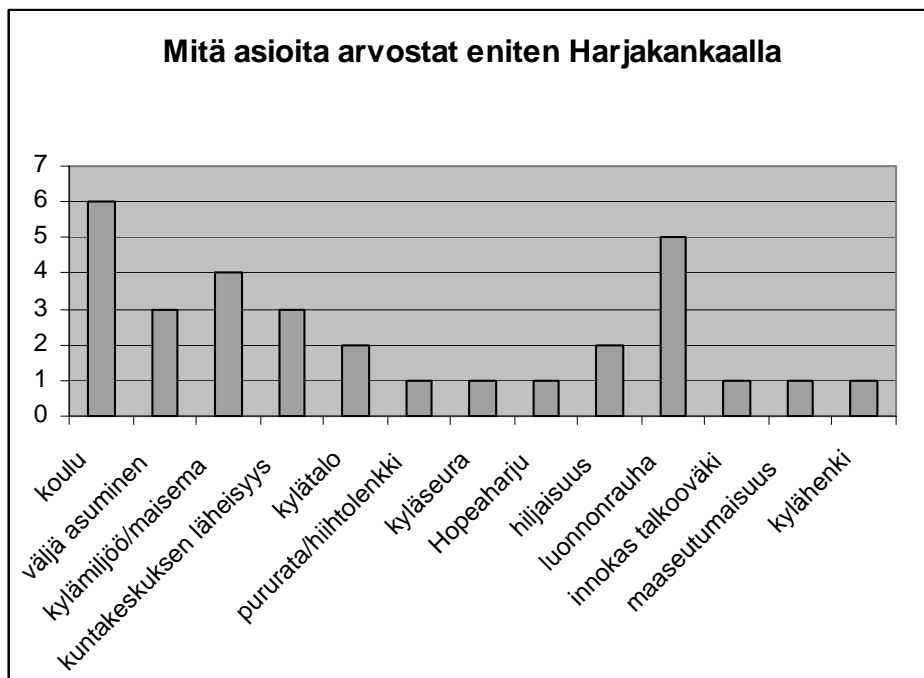
- Huuhkajaperhe –puuveistos kylätalon huuhkajaperhe vartioi ylväänä ympäristöä. Pöllö on viisauden symboli ja perhe kuvaa yhteishenkeä. Näitä molempia ominaisuuksia taiteilija Antero Ronkainen toivottaa teoksensa myötä Harjakankaan kyläseuralle.
- Lehtikankaan iso kivi (jättiläismäinen kivenlohkare) kyläläisten mukaan paimenpoika on pudonnut kiveltä ja kuollut. Muistona tapahtumasta on jäljellä kiveen hakattu risti.
- Noin 400 vuotta vanha ikihonka (ulkokehä noin 3 m, halkaisija yli metrin) sijaitsee Noormarkun keskustasta tultaessa vasemmalla puolella tietä, lainamakasiinin jälkeen olevan linja-autopysäkin vieressä

Toteutetut hankkeet

Kyläseura on toteuttanut yhden Leader+ -rahoitteisen Harjakankaan kylätalon kehittämishankkeen, jossa kylätalolle rakennettiin varastotilaa ja kunnostettiin piha-alueita, johon rakennettiin muun muassa tilava grillikatol. Lisäksi Harjakankaan koulu on tehnyt tiivistä yhteistyötä Mediavaunu –hankkeen kanssa.

Kyläkysely

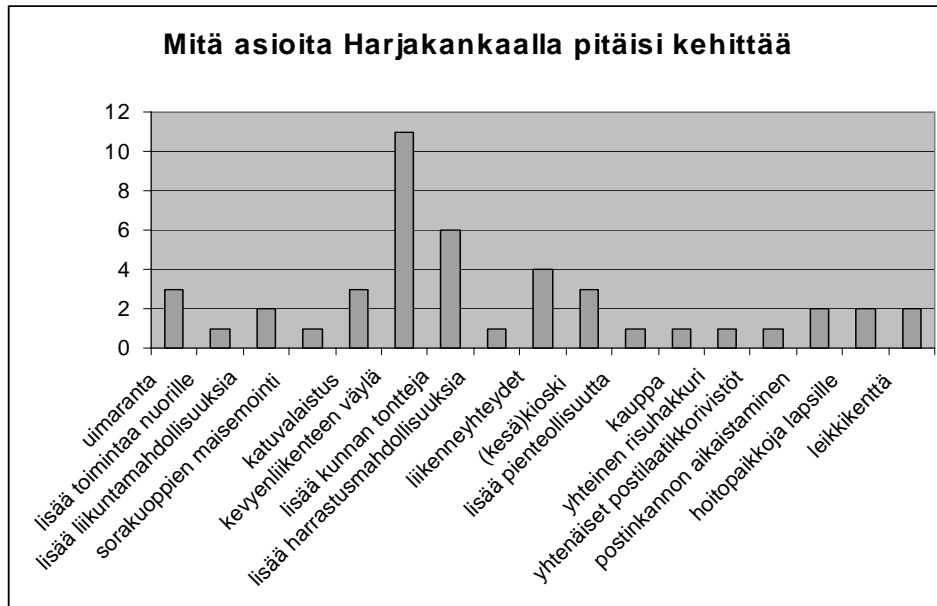
Kyläläisille postitettuun kyselyyn vastasi 11 henkilöä, vastausprosentti 22. Kyselyyn vastanneiden mielestä kylällä on parasta oma kyläkoulu, kylätalo, hiljaisuus (luonnonrauha), kaunis kylämiljö, väljä asuminen, lyhyt matka kunnan keskusta sekä innokas talkooväki. Kehitettävistä asioista ovat kevyenliikenteenväylä, uimaranta, harrastusmahdollisuudet erityisesti nuorille, joukkoliikenneyhteydet, postinkulku ja kylämiljöön vaaliminen (sorakuoppien maisemointi, yhtenäiset postilaatikkorivit).

Minkälaisena näet Harjakankaan tulevaisuuden?

Vastaajien mielestä asukasluku nousee pikkuhiljaa, mutta koulun oppilasmäärät saattavat vähentyä. Kylä pysyy muuttovoittoisena väljän asumisen ja viihtyisän asuin ympäristön ansiosta, myyntiin saadaan lisää tontteja. Noormarkun keskusta laajenee vähitellen Harjakankaalle asti ja alueelle saadaan lisää pienimuotoista liiketoimintaa.

Harjakangas on mukava ja rauhallinen kylä asua, kuntakeskukseen ei ole pitkä matka ja Otsolan kansalaisopisto lisää kurssi- ja harrastustarjontaa (atk-kurssit, tuohityöt, ym.).

Nelikenttäanalyysi

(kyläkyselyn ja kehittämisillan tulosten pohjalta)

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> toimiva kyläkoulu monikäyttöinen kylätalo kaunis kylämiljö väljä asuminen lyhyt matka kunnan keskustaan talkoohenki hiljaisuus/luonnonrauha paljon lapsiperheitä kattava laajakaistaverkko tulevaisuus nähdään valoisana 	<ul style="list-style-type: none"> ei monipuolisia harrastusmahdollisuuksia sorakuoppien pilaama maisema ei yleistä uimarantaa ei riittäviä joukkoliikenneyhteyksiä ei monipuolista yritystoimintaa katuvalaistuksen riittämättömyys lasten hoitopaikat myöhäinen postin jakelu ei pienteollisuustontteja ei riittävästi omakotitontteja
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> uudet asukkaat kansalaisopistotoiminta kevyenliikenteenväylä kesäkioskitoiminta luonnonrauhan vaaliminen kylän nuoriso haja-asutusalueiden jätevesisuunnittelu kyläkoulun vahvistuminen maisemasta huolehtiminen (sorakuopat, yhtenäiset postilaatikot) lisää omakotitalo- ja pienteollisuustontteja lasten leikkikenttä 	<ul style="list-style-type: none"> ikäkenteen "vanhentuminen" talkooväen uupuminen nuorison passivoituminen kyläkoulun oppilaskato

Vahvuudet

Kylän tärkeimpänä vahvuutena nähdään toimiva kyläkoulu. Kyläläisten mielestä kunnan pitäisi panostaa omakotitonttien kaavoitukseen erityisesti Harjakankaan alueella, jotta kylä olisi tulevaisuudessakin muuttovoittoinen ja nuorten perheiden suosiossa väljän asumisen ja luonnonrauhan vuoksi.

Kylälle on saatu kattava laajakaistaverkko ja useimmille kiinteistöille on tehty jätevesijärjestelmä-suunnitelmat, jotka osaltaan edesauttavat muuttohalukkuutta kylälle, joka sijaitsee aivan kunnan keskustaaajaman välittömässä tuntumassa.

Kylätaloa halutaan kehittää harrastustoimintaa monipuolistamalla ja erilaisia tapahtumia lisäämällä. Tähän on hyvät mahdollisuudet aktiivisen talkooväen myötä.

Mahdollisuudet

Nuorison viihtyvyydeksi ja uusien asukkaiden houkuttelemiseksi kylälle pitää saada uudenlaista vapaa-ajantoimintaa. Harrastustoiminnan monipuolistamiseksi tulisi hyödyntää Otsolan kansalaisopistoa, joka juuri nyt etsii uusia toteutustapoja harrastustoiminnan monipuolistamiseksi haja-asutusalueilla. Toiminnan kehittyessä se saattaa poikia uusia lisäansiomahdollisuuksia kylän asukkaille. Kansalaisopiston tarjoamia palveluja voisi järjestää sekä kyläkoululla että kylätalolla. Myös kioski- ja leikkikenttätoiminta mahdollistaisivat kesätyöpaikkoja kylän nuorisolle.

Kyläläisille on tärkeää luonnonrauhan vaaliminen ja kylämiljööstä huolehtiminen. Erityishuomiota tulee kohdistaa vanhojen sorakuoppien maisemointiin ja mahdolliseen "uusiokäyttöön". Kylän "julkisivun" siistiminen voisi lähteä liikkeelle esimerkiksi postilaatikorivien yhtenäistämällä.

Asukkaiden, erityisesti lasten, turvalliseen liikkumiseen tulee panostaa entistä enemmän. Viikaskäytävien Laviantien varteen tulee ehdottomasti saada kevyenliikenteen väylä (jatkoa keskustaaajaman väylälle) sekä lisätä tievalaistusta. Luontaisen tonttikysynnän tyydyttämiseksi kylälle tulee saada entistä enemmän kunnan kaavoittamia omakoti- ja pienteollisuustontteja.

Kyläkyselyssä merkittävänä työllistäjänä ja kehittyvänä yrityksenä mainitaan Hopeaharjun Palvelukoti. Muutakin elinkeinoelämää kaivattaisiin. Oma kyläkauppa ja maaseutuun liittyvä pienteollisuus olisivat tervetulleita.

Heikkoudet

Yhtenä merkittävänä heikkoutena pidetään yleisen uimarannan puuttumista. Toisaalta kylältä ei helposti voi osoittaa aluetta, jonne uimarannan voisi perustaa (Tyvijärvi, sora-montut?). Kaunista kylämiljöötä pilaa erityisesti vanhat sorakuopat, joiden maisemoimiseksi tulee ryhtyä pikimmiten.

Postin kulku kummastuttaa kyläläisiä; vaikka keskustaan on vain muutama kilometri niin postiliikenteelle se on pitkä matka. Kyläläisten toiveena on, että sekä Satakunnan Kansa että muu posti saataisiin aamulla kello 8.00 mennessä. Olisi myös toivottavaa, että viikonlopun lehdet tulisivat saajan omaan postilaatikkoon.

Joukkoliikenneyhteyksien parantaminen ei edellytä monen vuoron lisäämistä Harjakankaalta kunnan keskustaan ja sieltä edelleen Poriin. Tällä hetkellä Harjakankaalta pääsee koulupäivinä klo 9.30 lähtevässä linja-autossa Poriin ja sieltä takaisin klo 12.30. Käytännössä tämä vuoro ei palvele kyläläisiä, sillä asioiden hoitoon jää liian vähän aikaa kaupungissa. Kyläläisten toiveena on, että linja-auto lähtisi kylältä kunnan keskustaan koulupäivinä niin, että koululaiset ehtisivät Finpyyn kouluun ja Poriin menevät pääsisivät jatkamaan matkaa Osterilta (auton vaihto). Paluuliikenne tulisi hoitaa niin, että Osterilta

olisi jatkokuljetus Harjakankaalle Porista tulevien koululaisten linja-autoaikataulun mukaisesti.

Uhat

Suurimpina uhkina koetaan ikärakenteen "vanhentuminen", talkooväen uupuminen, nuorison passivoituminen ja kyläkoulun oppilaskato. Uhkakuvat eivät kylällä toteudu, mikäli kyläläiset yhdessä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa pääsevät toteuttamaan analyysissä listattuja vahvuuksia ja mahdollisuuksia.

Kunnan kanssa neuvoteltavia kehittämiskohteita

- kevyenliikenteenväylä
- katuvalaistus
- tonttitarjonta
- joukkoliikenneyhteydet
- lasten päivähoito
- yleinen uimaranta
- lasten leikkikenttä

Tulevia hankkeita

- kylän tietopaketin kehittäminen uusille asukkaille
- kylän kotisivujen suunnittelu ja toteutus
- kylähistorian kokoaminen
- joukkoliikennekokeilu (mukaan myös Kairilan, Lassilan ja Rudanmaan kylät)
- kesäkioskikokeilu
- tonttimarkkinointi uusille asukkaille ja pk -yrityksille
- kylätalon toiminnan monipuolistaminen (muun muassa risuhakkurin hankkiminen) ja tapahtumien kehittäminen
- sorakuoppien maisemointi
- kylätiedottamisen ja infotaulun kehittäminen
- lasten kotihoidon kehittäminen
- vanhan talvitien avaaminen matkailukäyttöön
- lasten leikkikentän rakentaminen

Kylän tulevaisuusnäkymät vuonna 2013

Kylän tulevaisuus nähdään valoisana ja viihtyisänä asuinalueena. Lähellä kunnan keskustajamaa sijaitseva kylä vetää puoleensa uusia lapsiperheitä, joiden ansiosta kyläkoulun tulevaisuus on turvattu. Kevyenliikenteenväylän ja katuvalaistuksen myötä liikkuminen on turvallista niin lapsiperheille kuin vanhuksillekin.

Yksityinen Hopeaharjun Palvelukoti laajentaa toimintaansa luoden kyläläisille uusia työpaikkoja. Kesäkioskitoiminta laajenee pienimuotoiseksi kyläkaupaksi ja kunnan pienteollisuustonteille saadaan uusia pk -yrityksiä.

Otsolan kansalaisopisto toteuttaa kyläläisten omiin tarpeisiin suuntautunutta koulutus- ja harrastustoimintaa. Harrastuspiirien vetäjiä löytyy omalta kylältä. Kyläseura keskittyy kylämiljöön kunnostukseen ja elävöittämiseen sekä kylän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen aktiivisen talkootyövoiman ja ulkopuolisen hankerahoituksen turvin.

Linja-autoyhteys kunnan keskustaan toimii ja posti saadaan omaan laatikkoon aamulla ennen töihin lähtöä. Leikkikenttä on ahkerassa käytössä ja leikkijöistä on tullut ahkeria kyläkaupan asiakkaita. Leikkikenttä toimii myös perhepäivähoitajien sosiaalisen kanssakäymisen kohtaustapaikkana. Kylän ylpeys on "maauimala"; yksi monista soramontuista on kunnostettu viihtyisäksi uimarannaksi.